

Verslag van de VTB Studiedag, 13 juni 2003

Tropische bossen in 2030: visie of visioen?

Onder de titel "Tropische bossen in 2030: visie of visioen?" troffen de leden van de Vereniging Tropische Bossen (VTB) elkaar op 13 juni in Wageningen voor hun vierde studiedag. Centraal stond de toekomst van tropisch bos.

Tropische bossen houden de gemoderen verhit, zo bleek op de VTB studiedag. Of het nu gaat om illegale houtkap of certificering, steeds opnieuw komen ze in het nieuws. Ook het aantal belangengroepen neemt toe, elk met hun eigen strategie. Toch loopt het oppervlak tropisch bos onverminderd terug. "Het wordt tijd dat de verschillende belangengroepen elkaars standpunten leren begrijpen", stelde dagvoorzitter prof. Martin Kropff van de Wageningen Universiteit.

Zinnebeeld

Freerk Wiersum van de Wageningen Universiteit schetste hoe in de loop der jaren de betekenis van het bos veranderde en steeds meer belangenorganisaties betrokken raakten bij het maken van bosbeleid. Nog maar 40 jaar geleden leek het simpel: we zagen tropisch bos vooral als wildernis en jungle – een 'groene hel' – die maar beter in cultuur kon worden gebracht. Geleidelijk kregen we oog voor het tropisch bos als een omgeving waar mensen wonen en als een ecosysteem dat ook buiten de bosgebieden waarde had. Die waarde werd voortaan geduid met symbolen uit het dagelijks leven, zoals 'de longen van de wereld', 'het bos als spons' en 'toekomst-

ge medicijnkast'. Daarmee kwam het oerbos 'dichter bij huis' – een proces dat Wiersum 'domesticatie' noemt. Het maakte de relatie tussen bos en maatschappij dynamischer: de maatschappij, met al haar groeperingen, maakte zich in toenemende mate zorgen om het bos. Nu willen globale waarden als koolstofopslag nog wel eens botsen met lokale belangen. Maar, verwacht Wiersum: "Tegen 2030 zullen we meer oog hebben voor de afwisseling van oorspronkelijke, door de mens veranderde en aangelegde bossen die in al hun diversiteit integraal ten dienste zullen staan van de maatschappij."

Transitie

John Veerkamp van het Ministerie van Buitenlandse Zaken lichtte toe hoe de wisselwerking tussen maatschappij en bosbeleid vorm kan krijgen. Hij hield het publiek voor dat hardnekkige milieuproblemen als ontbossing om ingrijpende vernieuwingen vragen. Transitie – structurele veranderingen in denken en doen die leiden tot duurzaamheid – spelen daarbij een belangrijke rol. Volgens het Vierde Nationale Milieuplan (NMP4) zijn dergelijke transitie nodig op het gebied van de energiehuishouding, mobiliteit, landbouw en het gebruik van biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen. Zulke ingrijpende veranderingen vereisen de inspanning van velen. Daarom brengt het Ministerie van Buitenlandse Zaken vertegenwoordigers van bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen bij elkaar in een innovatienetwerk (of spannender: transitiearena). Van daar-

uit zoeken ze samen naar een gemeenschappelijke visie op het probleem en naar oplossingen die moeten leiden tot duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, rekening houdend met verschillende belangen.

Toekomstbeeld

Ook Patrick Janssen, werkzaam bij milieud adviesbureau CREM in Amsterdam en winnaar van de VTB essaywedstrijd, verwacht dat beslissingen over bosbehoud in de toekomst meer door het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties gestuurd zullen worden. Om de aanwezigen een idee te geven hoe dat in zijn werk kan gaan, had de VTB een rollenspel georganiseerd. In het denkbeeldige forum 'Sylvafuturum' moesten de 40 aanwezigen zich verplaatsen in de belangen van de houtsector, milieuorganisaties, ministeries of inheemse belangengroepen. Met verve verwoordden ze hun visie, luisterden naar elkaars argumenten en debatteerden over de waarde van hout ("die ligt niet in het bos"), het instellen van nationale parken en de verantwoordelijkheid voor duurzaam gebruik. De deelnemers gingen zo op in hun rol en de belangen die ze moesten verdedigen, dat ze het – net als in het echt – niet met elkaar eens werden. Als dat tekenend is voor de werkelijkheid is er weinig hoop voor de toekomst, vonden sommigen. Anderen zagen het positiever in: de deelnemers wisten zich immers in korte tijd in te leven in de belangen van bepaalde groepen! De dagvoorzitter concludeerde dan ook optimistisch dat er meer bereikt kan worden dan nu het geval is. "Als we

alle partijen maar om de tafel krijgen voor een discussie die is gebaseerd op luisteren en zoeken naar oplossingen voor de problemen van de anderen." Aanleiding

voor VTB-voorzitter Wim Dijkman om de deelnemers naar huis te sturen met het advies nog veel te experimenteren in hun eigen 'transitiearena's'.

Dit artikel is eerder verschenen in Houtwereld 56 (17) – 4 september 2003